

Nr 298.

Av herr **Forssell**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt förre överläraren vid tekniska skolan i Stockholm R. S. Enblom m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition n:r 239 angående pension åt bland annat förre överläraren vid tekniska skolan i Stockholm R. S. Enblom har Kungl. Maj:t framlagt förslag om att Enblom från och med den 1 november 1932 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten skall uppbära en årlig pension till ett belopp av 1,800 kronor.

Uti ifrågavarande ärende hade även lärarkollegiet vid tekniska högskolan ingått med en underdånig framställning den 20 december 1932, vilken framställning blivit av högskolans styrelse den 4 januari 1933 tillstyrkt, att Enblom även skulle tillerkännas pension för sin tjänst såsom speciallärare i byggnadslära vid högskolan och vilken tjänst Enblom innehaft under en tid av 20 läroår och som Enblom lämnade den 1 juli 1931.

I sin nyssnämnda framställning i ärendet yttrade tekniska högskolans lärarkollegium bl. a. följande:

»Framställningar om statspension åt sådana befattningshavare vid högskolan, vilkas avlöning utgår i form av arvoden och sålunda icke författningenslignat äro berättigade till pension, hava vid ett stort antal föregående tillfällen ingivits till Eders Kungl. Maj:t och hava dessa framställningar vid föregående tillfällen resulterat i nådiga propositioner till riksdagen, som ock beviljat de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna pensionerna.

Lärarkollegiet vill härigenom hänvisa till senare års behandlingar av hit hörande ärenden. Sålunda beviljade efter framställningar från Eders Kungl. Maj:t 1929 års riksdag statspension åt förutvarande assistenten vid högskolan Hjalmar Berwald och åt specialläraren vid högskolan, professor Klas Sondén, samt 1931 års riksdag beviljade dylik pension åt specialläraren vid högskolan, förre överläraren vid tekniska skolan i Stockholm, Carl Kjellin.»

»Frågan om beredande av statspension åt sådana personer, som vid högskolan innehaft arvodesbefattningar, är av synnerligen stor betydelse för högskolan och dess verksamhet och detta gäller i alldeles särskild grad när det är fråga om personer, som vid högskolan innehaft speciallärarbefattningar och kunna förete intyg om långvarig och synnerligen väl vitsordad tjänstgöring.

I många fall råder endast en kvantitativ skillnad mellan professurer och speciallärarbefattningar. Det är för högskolan en tvingande nödvändighet att till innehavare av sina speciallärarbefattningar förvärva personer med särskilt framstående kvalifikationer. Proceduren vid antagande av speciallärare är även, såsom framgår av § 60 av högskolans stadgar, i huvudsak analog med det förfarande, som vidtages, när det gäller att tillsätta professur. Högskolan

brukar också alltid vid tillsättandet av speciallärarbefattningar anmoda särskilda sakkunniga att yttra sig över den till kallelse föreslagne eller över dem, som inkommit med ansökningar till befattningen i sådana fall, där kallelse ej ifrågakommit.

Kollegiet vill i detta sammanhang påpeka att bland högskolans speciallärare för närvarande fyra befattningshavare äro innehavare av professurer vid universitet eller högskolor.

Svårigheterna att finna lämpliga speciallärare komma att i väsentlig mån ökas, om dessa ej kunna påräkna att komma i åtnjutande av statspension, i all synnerhet som speciallärararvodena måste anses synnerligen låga. Tekniska högskolan har dock hittills icke funnit anledning hemställa om högre arvoden för speciallärare emedan statspension beviljats i begärd utsträckning.»

I sin förutnämnda proposition hänvisar Kungl. Maj:t bl. a. därtill, att statskontoret biträtt förslaget om pension åt Enblom på grund av hans tjänstgöring såsom överlärare vid tekniska skolan i Stockholm, men i sitt utlåtande i detta ärende den 11 februari 1933 hade statskontoret även föreslagit, att Enblom skulle tillerkännas en tilläggspension av 576 kronor såsom förutvarande speciallärare vid tekniska högskolan, och hänvisar statskontoret även till ett sitt utlåtande den 17 december 1931 med anledning av en framställning redan detta år om att Enblom skulle erhålla pension för sin tjänstgöring vid tekniska högskolan.

I sitt förutnämnda utlåtande yttrar statskontoret bl. a. följande:

»I sitt ovanberörda utlåtande den 17 december 1931 förklarade statskontoret, att, därest Eders Kungl. Maj:t skulle finna skäl att, ehuru Langlet och Enblom icke avgått från sina befattningar såsom överlärare, vidtaga åtgärder för utverkande av pensioner åt dem i deras egenskap av speciallärare vid tekniska högskolan, ämbetsverket ville erinra, att genom beslut av 1929 års riksdag pension beviljades specialläraren, professorn K. G. A. Sondén. På sätt i nämnda fall ägde rum, borde medeltalet av de sista fem årens avlöning läggas till grund vid avpassande av pensionsbeloppet för envar av ifrågavarande befattningshavare. Beträffande Enblom utvisade handlingarna, att medeltalet av hans under de sista fem åren utgående avlöning utgjorde 1,200 kronor. Efter ovan angivna beräkningsgrund skulle hel pension för honom komma att utgöra 800 kronor. Då Enblom allenast innehade en tjänstetid av omkring 20 år, borde enligt statskontorets mening pensionen — under förutsättning att för hel pension erfordrades 25 år — beräknas till $\frac{20}{25}$ av nämnda belopp, eller 640 kronor. Med hänsyn till att pensionsavgifter icke blivit erlagda syntes statskontoret, att ifrågavarande belopp lämpligen kunde reduceras till 576 kronor för år.

Statskontoret har icke anledning att i avseende å ifrågavarande belopp föreslå någon ändring. Då nämnda pension vore att anse såsom reglerad, skulle å densamma icke utgå förhöjning jämlikt föreskrifterna i ovanberörda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 280). De sammanlagda pensionsförmånerna för Enblom skulle sålunda komma att uppgå till 2,640 kronor för år. Då sammanlagda beloppet understiger 3,000 kronor, kan någon reduktion härutinnan

på grund av stadgandena i 16 § civila pensionslagen icke vara erforderlig. Pensionen synes lämpligen böra bestämmas att utgå från och med månaden näst efter den, varunder Enblom avgått från sin befattning såsom överlärare.»

Såsom framgår av ovanstående synes det, att Enblom även bör tillerkännas pension för sin tjänstgöring såsom speciallärare vid tekniska högskolan, och får jag sålunda särskilt med hänsyn till svårigheten för tekniska högskolan att erhålla högt kvalificerade speciallärare hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 239, att Enblom förutom av Kungl. Maj:t föreslagna pension å 1,800 kronor tillerkännes en tilläggspension å 576 kronor, eller sammanlagt en pension av 2,376 kronor per år.

Stockholm den 31 mars 1933.

Carl Forssell.
